

ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ HENRI DE RENGNIER

ΤΟ "ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ,"

Α Η παρήγγειλα τὸ πορτραίτο μου, στον Πιερ Νταρνέ, μου ελεγε μια μερα ο υους ντε Λερεν, αυτο δεν το εκανα απο μαιταιουσια. το εκανα απλουστατα για την κυρη μου...

... ο υους ντε Λερεν καθως ελεγε τα παραπάνω λογια, ανανεψε η ουχα το σιγαρεττο του. την ιδια στιγμη η πόρια του καπινητηριου ανοιξε. Η ζαν η μικρη κόρη του, πριν ογι περιπατο, ερχότανε να φιληση τον πατερα της. του ετεινε το ρουινο στρογγυλο πρόσωπο της, τουδωσε το παχουλο χέρι της κι' εξαφανιστηκε αφήνοντας το άρωμά της πίσω της.

— Ναι, αγαπητε μου, εξακολουθήσε ο οούξ, εξ αιτίας αυτής της μικρής πήγαινα έπι ένα μήνα, τρεις φορες την εβδομάδα, και πόζαρα στο άτελιέ του Νταρνέ. "Αν δεν ήταν αυτή, ποτέ δεν θα σκεπτόμουν ένα τέτοιο πράγμα. Δεν κάνει κανεις τέτοιες λόξες στην ηλικία μου. Δεν είμαι πειά νέος κι' αυτό το πράγμα μ' έκανε να παρακαλέσω τον Νταρνέ να αποδώση πιστά στο πορτραίτο τα χαρακτηριστικά μου, τώρα που είμαι ακόμη παρουσιάσιμος. Σε λίγα χρόνια θα γεράσω έντελώς και η ιδέα, ότι άργότερα πού δεν θα υπάρχω πειά στη ζωή, η μικρή μου ζαν θα διατηρήση στην ανάμνησί της την εικόνα ένδς κακομειριασμένου άσιολύπητου γέρου, μ' έκανε να ύποφέρω... Τώρα τουλάχιστον, χάρις στο πορτραίτο του Νταρνέ, θ' αφήσω στην κόρη μου μιá εικόνα μου κάπως ύποφερτή, πού θα διώξη άπ' τή μνήμη της την άλλη. Γι' αυτό λοιπόν, χωρις να διστάσω καθόλου, πήγα στον Νταρνέ, του τα είπα όλ' αυτά και συγχρόνως τον παρεκάλεσα να μου προσθέση όσο μπορεί λίγη ώμορφιά και νεότητα στην εικόνα μου, γιατί ξέρει κι' αυτός επίσης τί δυστυχία είνε τα γηρατεία.

Και λέγοντας τα λόγια αυτά ο δυδξ άναστéναξε θαθεία.

— Έξ άλλου, αγαπητέ μου, αυτό το πορτραίτο έγινε άφορμή να γνωριστώ καλύτερα με τον Νταρνέ. Γινήκαμε άληθινοί φίλοι. Η φρίκη των γηρατειών, την όποία αισθανόμαστε θαθεία κι' οί δυδ, μάς ένωσε.

Νοιώθουμε κ' οί δυδ το ίδιο μίσοσ, τον ίδιο τρόπο, την ίδια άποστροφή πρδς τή μοιραία χρεωκυπία των γηρατειών. Ξέρετε, ύποθέτω, τις σκέψεις μου γι' αυτό το ζήτημα. Η ιδέα πώς σιγά-σιγά προχωρώ πρδς τή άνεπανόρθωτη καταστροφή, δεν με αφήνει ήσυχον ούτε μιá στιγμή. "Οχι γιατί φοβόμαι τον θάνατο, αλλά τα γεράματα, τα θλιβερά γεράματα!

Και ο Νταρνέ, κι' αυτός έχει την ίδια νύνη με μένα. Κι' έχει ακόμα περισσότερο δίκηο να μισή τα γηρατεία, νευτητά του ήταν πολύ ωραίοσ και κομψός, έδουκίμασε όλες τις χαρές της ζωής κι' αγαπήθηκε από πολλές με πάθος. Διακρίνεται ακόμα για τον τρόπο με τον όποιο μιλάει στις γυναίκες και με την τέχνη, με την όποία τις ζωγραφίζει. Τα γυναικεία πορτραίτα του, είνε τα καλύτερα έργα του.

Θάχετε παρατηρήσει όμως πώς έδω και δέκα χρόνια ο Νταρνέ δεν εκθέτει πειά πορτραίτα γυναικών και γι' αυτό ακριβώς η φήμη του έχει ελαττωθή σημαντικά.

Μιá μερα μάλιστα, καθως κουβεντιάζαμε, του εξέφρασα την άπορία μου γιατί είχε πάψει πειά να κάνη πορτραίτα γυναικών, στα όποία είχε άλλοτε διαπρέπει κι' είχε εξασφαλισμένη την επιτυχία. Σ' αυτήν την ερώτησί μου, ο ζωγράφος χαμογέλασε θλιβερά και δεν μου άπάντησε.

Προχθές λοιπόν, όταν ο ύπηρέτης μ' έμπασε μέσα στο άτελιέ του Νταρνέ, ο ζωγράφος δεν ήταν εκεί. Μου είπε πώς θάρχόταν σε λίγο και για να σκοτώσω την ώρα μου άρχισα να κάνω θόλτες μέσα στην εύρωχη αίθουσα πού την ήξερα σ' όλες τις λεπτομέρειές της. "Αξαφνα κίνησε την προσοχή μου ένας μεγάλος πίνακας τοποθετημένος παράμερα, πάνω σ' έναν όκρίβωτα.

Ήταν το σχέδιο, αρκετά προχωρημένο άλλωστε, μιás θαυμασίως γυναικείας σπουδής, η όποία θα γινόταν ένα από τα ωραιότερα πορτραίτα του, αν την άποτελείωνε Δυστυχώς το σύνολον έδειχνε μεγαλειώδη εργασία πού την είχε διακόψει στη μέση. Ποιά αίτία λοιπόν είχε άναγκάσει τον Νταρνέ ν' αφήση μισοτελειωμένο ένα λαμπρότατο έργο με τέτοια αρχή; Με ποί

ύκαιωμα του σιέρησε τις τελευταίες πινελιές;

Θα υπήρχε θεαία καποιο σφαιρο εμπουο για ν' αφήση στη μέση τον πίνακα. Δετοσο πλησιασα περισυερω πρδς το μερωσ του κι' εκούταξα με θαυμαμο την συναρπασικη αυτη μορφη. Τα ματια της προ πάντων ειοσαν τη μεγαλυτερη ώμορφια ο εκεινο το προσωπο, το άλλοκοτα εκφραστικδ και θελκτικα ακανονιστο. Τα χαρακτηριστικά της δεν ησαν κατα βάθος ωραια, αλλά εγοιμειυαν τον παρατηρητη με την αρμονια των γραμμών.

Η μυτη ηταν κάπως κοντή, το στόμα λιγο μεγάλο και τα ύπεροχα μαλλιά, με το θαμπωτικό χρώμα, συνεπλήρωναν το θέλγητρο αυτής της στοχαστικής μαζυ και πονηρης γυναίκας.

Η άγνωστη, πού παριστάνονταν ως τη μέση μόνο, φορούσε μιá ρόμπα περασμένης εποχής, πράγμα πού έδειχνε ότι η εικόνα της είχε γίνει πρδ δεκαπέντε έτων. Ποιά ηταν τάχα αυτή η μυστηριώδης γυναίκα και πώς το πορτραίτο της το είχε φέρει στο έργαστήριό του ο Νταρνέ;

Ένω προσπαθούσα να θρώ κάποιαν άπάντησι στις άνωτέρω έρωτήσεις, μπήκε ο Νταρνέ. Μου έζήτησε συγγνώμη, πού μ' έκανε να τον περιμένω, πήρε την παλέττα του κι' άρχισε να ζωγραφίζει. Πήρα κι' εγω τότε τη συνηθισμένη μου θέσι, κάπως άφηρημένος. Ο Νταρνέ εργαζότανε άμίλητος. "Εξαφνα πέταξε την παλέττα του στο ντιβάνι κι' έπεσε κι' αυτός εκεί επάνω θαρεία. Σηκώθηκα από τη θέσι μου και πήγα να καθίσω κοντά του. Η άγνωστη μάς εκύτταζε με τα μακρυνά ματια της. Σε μιá στιγμή ο Νταρνέ μ' έπιασε άπ' το μπράτσου και μου είπε:

«Αγαπητέ μου Λερεν, μ' έρωτήσατε προχθές για ποιόν λόγο δεν ζωγραφίζω πειά πορτραίτα γυναικών. "Ε! λοιπόν, σ' αυτήν την ωραία γυναίκα χρεωστώ την άπόφασι πού πήρα, έδω και δέκα χρόνια, και πού την εκράτησα ως τα σήμερα, όπως βλέπετε. Αυτό θέβαια σάς παραξενεύει, αλλά θα με καταλάβετε όταν θ' ακούσετε τη σκηνή πού συνέθη μεταξύ έμου και της κ. Άρανού, την ήμερα πού ηρθε για τελευταία φορά στο άτελιέ μου.

Την εποχή λοιπόν πού ο ζωγράφος Νταρνέ, άντάμωσε την κ. Άρανού, ηταν σ' όλη τη λάμψη της δόξης του. Μετά τις πρώτες επιτυχίες του, πού πάντα είνε η δυσκολώτερες, είχε άποκτήσει στην τέχνη, μιá εξέχουσα θέσι. Ήταν πένηντα έτων, μά ο καιρός δεν είχε ακόμα λυγίσει το άνάστημά του, ούτε είχε αυλακώσει το μέτωπό του. Φαινότανε πολύ νεώτερος από τα χρόνια του, και είχε διατηρήσει μέσα του αρκετό αισθημα και ψυχή, ώστε όταν του παρουσίασαν την κ. Άρανού σε μιá έσπερίδα την έρωτεύθηκε άπ' την πρώτη στιγμή.

Εκείνη, έξυπνη και κοκέττα δεχότανε μ' ευχαρίστησι τον έρωτα του ζωγράφου και πολύ πρόθυμα δέχθηκε την πρότασι του Νταρνέ για να της κάνη το πορτραίτο της. Εκείνος το άρχισε μά δεν τόλμησε να φθάση ως το τέλος. Έν τω μεταξύ η κ. Άρανού άκουγε μ' ενδιαφέρον τις παθητικές έξομολογήσεις του, ο ζωγράφος δε μέρα με την ήμερα γινότανε πιδ θαρραλέος και στον όψιμο αυτόν έρωτα ξανάβρισκε όλη την φλόγα της νεότητός του.

Μιá μερα όμως πού ο Νταρνέ ηταν έτοιμος να πείση την κ. Άρανού για την ειλικρίνεια των αισθημάτων του, του έφεραν μιá κάρτα, με την όποία ο Μαρσέλ Πορτό — ο γυιός ένδς παληού του φίλου — ζητούσε να του μιλήση ιδιαιτέρως, για λίγα λεπτά.

Ο Νταρνέ είχε να τον ιδη κάμποσα χρόνια κι' είχε διατηρήσει στην μνήμη του την έντύπωσι ένδς αδύνατου και άχαρου παιδιού. Γι' αυτό παραξενεύτηκε πολύ βλέποντας να μπαίνη στο άτελιέ του, ένας ωραίοσ νέος, καλοκαμωμένος και κομψός, πού δεν είχε καμμιά όμοιότητα με τον άχαρο εκείνο φοιτητή, πού είνε ννωρσει άλλοτε.

Ο Μαρσέλ Πορτό είνε μεταβληθη σ' ένα θελκτικό, σ' έναν άκατότατο Άθηναίο έσηθο! Ποι έχει θρει αυτήν την εκθαυβωτικη ώμορφιά; Ο ζωγράφος δεν μπορούσε να το έξηνήση. Πρδ ο Μαρσέλ Πορτό είνε μιá άποστροφή της όμορφιας, πού σ' όλη την ουσική του άλλανή, είνε μένει στο θάθος ένδς ζω. όπως ητανε (Συνέχεια στην σελίδα 47)

ΤΟ «ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ»

(Συνέχεια έκ τής σελίδος 31)

πάντοτε. Δεν χρειαζότανε μεγάλος κόπος για να αντιληφθῆ κα-
νείς τὴν ἠλιθιότητά του. Χαχάνιζε σὲ κάθε λέξι, καὶ ἔλεγε κάθε
λίγο κάτι ἄνοστα ἀστεία.

Σὲ μιὰ ἀνοησία του, μεγαλύτερη ἀπ' τὶς ἄλλες, ὁ Νταρνὲ κύ-
ταξε πρὸς τὸ μέρος τῆς κ. Ἀρανσὺ, σὰν νᾶθελε νὰ τὴν ἐπικα-
λεσθῆ ὡς μάρτυρα τῆς ἠλιθιότητος τοῦ ἐπισκέπτου του. Ἡ κ. Ἀ-
ρανσὺ ὅμως δὲν ἐπρόσεξε διόλου τὰ μάτια τοῦ ζωγράφου. Ἦ-
ταν ἀπορροφημένη, καταμαγευμένη ἀπὸ τὴν ὡμορφιά αὐτοῦ τοῦ
νέου καὶ τὸν ἐκύτταζε κατάματα, μὲ φανερό θαυμασμό.

Κ' εἶχε μιὰ τέτοια ἀλλόκοτη ἔκφρασι, καθὼς τὸν ἐκύτταζε,
ὥστε ὁ ζωγράφος εἶχε μείνει κατάπληκτος. Ἀλλὰ δὲν ἄργησε
νὰ καταλάβῃ τὴν τραγικὴ ἀλήθεια, πού τὸν ἐσκότωνε...

Ἐμάντευσε ἀμέσως τὴ μυστηριώδη συνεννόησι τῶν δυὸ αὐ-
τῶν πλασμάτων καὶ τὴν ἀμοιβαία ἔλξι τῆς ἀθάνατης νεότητος...

Ἦταν πραγματικὰ ἠλίθιος ὁ Μαρσέλ Πορτό, ἀλλὰ πρὸ παν-
τὸς ἦταν νέος καὶ ὠραῖος κι' αὐτὴ ἡ διπλῆ γοητεία του, εἶχε
κινήσει ζωηρότατα τὴν προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κ. Ἀραν-
σὺ. Ἐνῶ αὐτός, ὁ Νταρνὲ κι' ὅταν ἀκόμα κατακίτουσε τὴν ἀν-
τίστασι τῆς καὶ τὴν κοκετταρία τῆς καὶ τὴν ἔκανε νὰ πιστεῖ
στὸν ἔρωτά του, ποτὲ ἐν τούτοις δὲν εἶχε διακρίνει αὐτὸ τὸ θλέμ-
μα τῆς συγκινήσεως καὶ τοῦ πόθου, πού ἔβλεπε τώρα ὀλοφά-
νερν στὰ μάτια τῆς...

Κι' ἔξαφνα ὁ φτωχὸς Νταρνὲ συναισθάνθηκε τὴν ἠλικία του
καὶ τὴν τραγικὴ του πτώσι... Μέσα του τώρα ἔνοιωθε ἕνα συ-
ναίσθημα ὀργῆς καὶ θλίψεως... Γι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ Νταρνὲ οὐδέ-
ποτε κατώρθωσε ν' ἀποτελειώσῃ ἐκεῖνο τὸ πορτραῖτο τῆς κ. Ἀ-
ρανσὺ, γι' αὐτὸ ἐκεῖνο ἦταν τὸ τελευταῖο γυναικεῖο πορτραῖτο
πού προσπάθησε νὰ ζωγραφίσῃ...

Δυὸ-τρὶς μέρες ἀργότερα ἡ κ. Ἀρανσὺ δὲν ξαναπῆγε πειὰ
στὸ ἀτελιὲ τοῦ ζωγράφου...

Ὁ Νταρνὲ ὅμως ἐφύλαξε τὴν εἰκόνα τῆς καὶ ἐνῶ μοῦ τὴν ἔ-
δειχνε, τὰ μάτια του εἶχαν γεμίσει δάκρυα...

Καὶ ὁ δοῦξ ντὲ Λερὲν, τελειώνοντας τὴν ἱστορία τοῦ φίλου
του, ἀνάμεσα ἀπ' τὸν καπνὸ τοῦ τσιγάρου του, ἐκύτταζε στὸν
τοιχο μελαγχολικὰ τὸν Λερὲν πού στὸ βάθος τοῦ κάδρου του,
φαίνότανε ὅτι ἀψηφοῦσε εἰρωνικὰ, τὰ χτυπήματα τοῦ χρόνου...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΘΘΟΝΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 27)

ἦσε στὸν θίασό του κι' ὅταν μιὰ ἡμέρα μ' ἄκουσε νὰ τραγουδῶ,
ἐνθουσιάσθηκε καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ πρῶτο «νούμερό» μου.

Ἐπὶ τέλους! Εἶχα καταφέρει κάτι στὴ ζωὴ μου!... Κι' ἔτσι,
ἐπὶ πέντε χρόνια γύριζα ἀπὸ ἕνα ἐπαρχιακὸ μιούζικ - χῶλλ στὸ
ἄλλο, ὥσπου ἦρθε ὁ πόλεμος καὶ στάλθηκα στὸ μέτωπο. Ἐκεῖ,
ἔγινε πειὰ ἄνδρας καὶ σοβαρεύθηκα. Κι' ὅταν, μετὰ τὴν ἀνα-
κωχὴ, ξαναγύρισα στὸ Παρίσι παράτησα τὴν ἐπιθεώρησι καὶ
τὴν κωμωδία γιὰ τὸ δράμα! Μάλιστα, ὁ πόλεμος, τὸ χαράκω-
μα, ἡ τραγικὴ ζωὴ ἐκεῖ κάτω, μὲ μεταμόρφωσαν σὲ δραματικὸ
ἦθοποιό. Κι' αὐτὸς ἦταν ὁ ἀληθινὸς δρόμος μου.

Μιὰ ἡμέρα παρουσιάσθηκε στὸ καμαρίνι μου ὁ μεγάλος ἦθο-
ποιὸς καὶ σκηνοθέτης Φ. Ζεμιέ καὶ μοῦ ἐπρότεινε νὰ μὲ προσ-
λάβῃ στὸν θίασό του, στὸ «Ὀντεόν». Ἐκεῖ ἐσημείωσα τὸν πρῶ-
το θρίαμβό μου στὸ «Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία». Ἐπαιξα τὸν ρό-
λο τοῦ Ρασκολήκωφ μ' ἕναν πρωτότυπο τρόπο πού ἐνθουσίασε
ὄλους τοὺς θεατρικοὺς κριτικούς.

Εἶχα γίνε πειὰ γνωστὸς στὸ Παρίσι. Ὅλοι οἱ θιασάρχαι μὲ
ἤθελαν στὸ θέατρό τους. Κι' ὄχι μόνον αὐτοί, ἀλλὰ κ' οἱ σκη-
νοθέται τοῦ κινηματογράφου.

Ὁ κινηματογράφος! Τί ὄνειρο πού ἦταν γιὰ μένα.. Μοῦ ἄ-
ρεσε περισσότερο ἀπὸ τὸ θέατρο. Κι' ὥστόσο, δὲν ξέρω γιατί,
εἶχα τὴν ἐντύπωσι πὼς δὲν ἔκανα γιὰ τὴν ὀθόνη. Μὴ ξεχνᾶτε
πὼς εἶμαι ἕνας... γίγας. Ἐχω ὕψος 1.83 καὶ ζυγίζω σωστὰ 93
κιλά.

Μιὰ ἡμέρα, ὅμως πού μοῦ ἐπρότειναν νὰ ὑποδυθῶ τὸν ρόλο
τοῦ Γιάννη Ἀγιάννη στοὺς «Ἀθλίους», τόση ἦταν ἡ χαρὰ μου,
ὥστε πιστέψα ὅτι ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ εἶχε γράψῃ αὐτὸ τὸ ἀθά-
νατο μυθιστόρημα, ἐπειδὴ εἶχε προβλέψῃ, ὅτι μιὰ ἡμέρα θὰ ἐν-
σάρκωνα ἐγὼ τὸν ἀξέχαστο ἥρωά του.

Ἡ ἐπιτυχία μου λοιπὸν στοὺς «Ἀθλίους» εἶνε γνωστή. Ὁ ρό-
λος τοῦ Γιάννη Ἀγιάννη μ' ἔκανε τόσο δημοφιλῆ στὴ Γαλλία,
ὥστε δὲν εἶνε οὔτε ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας! Ἀκόμη καὶ
τὰ μικρὰ παιδιὰ μ' ἀναγνωρίζουν ἀμέσως καὶ λένε τ' ὄνομά
μου. "Α! Ἡ δόξα! Εἶνε ὡμορφο νὰ εἶνε κανεὶς γνωστὸς σ' ὅλον
τὸν κόσμον. Μά, ὅπως εἶδατε, γιὰ νὰ φτάσω στὴ σημερινὴ θέσι
μου, πέρασα πολλὰς συμφορὰς καὶ ὑπερνίκησα ἀναριθμητὰ ἐμ-
πόδια. Κι' ἔτσι σήμερα ἔχω μιὰ ὡμορφὴ θίλλα, σπάνια τριαν-
τάφυλλα, νόστιμες κερασιές κι' ὅποτε ἔχω διακοπές, μπορῶ νὰ
χαρῶ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ μεγάλες ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς μου: τὸ
ψάρεμα!

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΜΠΡΙΩ

Η... «ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ»

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 26)

γῆρες μόνο λιγάκι νὰ τ' ἀποφασίσῃς... στὸ τέλος ὅμως τὰ κα-
τάφερες μιὰ χαρὰ... Τώρα νὰ ἰδῆς, θὰ σ' ἀφήσουν πειὰ ἤσυχο!...

Σίγουρος ὅτι δὲν θὰ τὸν παρατηροῦσαν πειὰ οἱ ἄλλοι, ὁ Ζάν
Ρουντί, ταραγμένος ἀπὸ τόσα νέα πράγματα πού εἶδε καὶ συγ-
κινημένος ὡς τὰ θάθη τῆς ψυχῆς του, αἰσθάνθηκε μιὰ ἀκατανί-
κτητὴ ἀνάγκη νὰ κλάψῃ. Ὁ Μπουτάρ τὸ κατάλαβε καὶ τὸν πα-
ραμόνεψε, ἀνήσυχος, φοβούμενος, παρ' ὅλη τὴν γενναιότητα πού
εἶχε δεῖξει μὴπως λιγοψυχῆσῃ τώρα... Βλέποντας ὅτι ὁ Ρουντί
ἦταν ἐτοιμὸς νὰ ξεσπάσῃ σὲ λυγμούς, σήκωσε τὸ δάχτυλό του
στὸν ἀέρα καὶ τοῦ εἶπε ἐπιτακτικὰ:

— Τὰ κλάματα ἀπαγορεύονται. "Α!... θέβαια... ἀπαγορεύον-
ται περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο... «Δεσποινίς»!...

Τὸ παρατσουκλι αὐτὸ ὁ Μπουτάρ τὸ εἶπε, τὴ φορὰ αὐτῆ, μὲ
ἕνα τόνο ἐλαφροῦ πειράγματος, πού κάνει ἀδελφὸς σὲ μικρότε-
ρο ἀδελφό. Καὶ ὁ Ρουντί κατάλαβε ἔξαφνα ὅτι τὰ κλάματα πού
τόσο ἀφθονα τὰ ἔχυνε στὸ σπῆτι του, κοντὰ στὴ μητέρα του, θὰ
ἦσαν σ' ἐκείνη ἐκεῖ τὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου, κάτι τὸ ἄνδρο καὶ
τὸ ἐξευτελιστικὸ. Ἀναπτύσσοντας λοιπὸν ὅλη τὴν ἐνεργητικὴ
τητὰ του, κατάπιε τὰ κλάματα του καὶ δὲν ἔχυσε παρὰ μόνον
δυὸ διακριτικὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔτρεξαν στὰ μάγουλά του,
οὔτε καν στὶς βλεφαρίδες του, ἀλλὰ ξαναθυβύστηκαν κρυφὰ στὰ
μάτια του...

Καὶ ὁ Μπουτάρ, πού ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν κυττάζῃ συβα-
ρά, τὸν ἐπεδοκίμασε μὲ ὕφος εὐχαριστημένο καὶ ἔμπειρο:

— Μπράβο!... Πολὺ καλά... Δὲν φαίνεσαι καθόλου... Πονεῖ
κανεὶς, περισσότερο ἔτσι, ὅταν κλαίῃ ἀπὸ μέσα του, ἀλλὰ ἔτσι
μόνον ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ ἄντρες νὰ κλαίνε!... Δὲν ἔχω δίκηο
Ρουντί;

Καὶ ὁ Ρουντί, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἔμαθε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ
φαίνεται σὰν ἄντρας!...

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΟΛΕΪ

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΪ

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 53)

ζει ἐξωτερικὸ πολὺ ἀθλιὸ καὶ ἀπὸ τὶς φωνές του φαίνεται ὅτι εἶνε με-
θυσημένος. Ἐπιμένει ὅτι ἐσεῖς τὸν γνωρίζετε προσωπικῶς. Ἐλάτε νὰ
τὸν ἰδῆτε, διότι δὲν ἐννοεῖ νὰ φύγῃ ἀπ' τὴν πόρτα...

Ὁ Διευθυντὴς κατέβηκε γρήγορα τὴ σκάλα, καὶ μόλις ἔφθασε στὴν
εἴσοδο τοῦ θεάτρου, ἀνεγνώρισε τὸν Τολστόϊ, ὁ ὁποῖος φοροῦσε μιὰ
χωριάτικη μπλούζα, καπέλλο μουζίκου καὶ παπούτσια ἀπ' ἐκεῖνα πού φο-
ροῦσαν οἱ πιὸ φτωχοὶ χωρικοὶ τῆς Ρωσσίας!

Ὁ Τολστόϊ πέθανε τὸ βράδυ τῆς 20ῆς Νοεμβρίου τοῦ 1910.

Τρεῖς ἡμέρες ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατό του, ὁ Τσάρος Νικόλαος II ἔ-
γραφε στὴν Αὐτοκράτειρα μητέρα του:

«Ὁ Τολστόϊ πέθανε δὲν ὑπάρχει πειὰ. Ὅλη ἡ Ρωσσία μιλάει ἀκό-
μα γι' αὐτὸν καὶ ὁ τύπος εἶνε γεμάτος ἀπὸ ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς του. Εὐ-
τυχῶς ὁ θάνατός του ὑπῆρξε ξαφνικὸς ὁ δὲ ἐνταφιασμὸς του γρή-
γορος. Αὐτὸ ἐπρόλαβε πολλὰ ἐπεισόδια στὶς λαϊκὰς τάξεις. Τὴν κηδεῖα
του ἀκολούθησαν πολλὰ ὀλίγα ὀπαδοὶ του, ὅσοι προέλαβαν καὶ ἔφθασαν
ἐγκαιρῶς στὴ Γλασνάγια Πολιάνα».

Παραλλήλως μὲ τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Τσάρου, ὅλος ὁ τύπος τῆς
Πετροποπόλεως, ἔγραφε τὴν ἴδια ἡμέρα:

«Ὁ θάνατος τοῦ Τολστόϊ βύθησε σὲ πένθος ὅλη τὴ Ρωσσία».

Ὅλοι μας δακρυσμένοι, σὺβόουμε σήμερα ἐπάνω στὸ νοτὸ τάφο
τοῦ μεγάλου, τοῦ ἀγαπητοῦ μας νεκροῦ καὶ προσευχόμεθα γιὰ τὴν ἀ-
νάπαυσι τῆς ὑπέροχης ψυχῆς του.

Ἡ ἀγωνία καὶ τὸ βαρὺ πένθος γιὰ μιὰ τέτοια ἀπώλεια, εἶνε ζωγρα-
φισμένα στὰ πρόσωπα ὄλων τῶν Ρώσων.

Ἡ μνήμη του θὰ μείνῃ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων.»

ΤΟ ΣΦΑΛΜΑ ΤΗΣ ΟΝΤΡΕΤ

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 4)

γιο. Ὅταν εἶδα αὐτὴ τὴν καμερούλα, τὶς ροζ αὐτὲς κουρτινὲς καὶ τὸ
ἄσπρο κρεβατάκι τῆς κόρης μας, ἀμέσως θυμῆθηκα τὰ περασμένα.
Κι' εὐθὺς, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ἄρχισα νὰ σιγοτραγουδῶ τὸ παλιὸ μου
τραγοῦδι... «Μὴ μὲ ξεχνᾶς...» Θυμᾶσαι...

Ἀνάσαινε βαθεῖά. Ἡ συγκίνησι τὸν ἔπαιγε, τοῦ ἔκοβε τὴ φωνή.
Μὲ μεγάλη προσπάθεια, σχεδὸν μὲ βία, συνέχισε πὺ σιγανὰ:

— Ἄν ἔβλεπα τὴν Ὀντρέτ ὀρθή, μπροστά μου, ἴσως νὰ τὴν χτυ-
ποῦσα. Ἐτσι ὅμως καθὼς τὴν εἶδα ξαπλωμένη, δὲν εἶχα πειὰ αὐτὸ
τὸ θάρρος, ἀφοῦ ἄλλωστε κι' ἐκείνη μόλις μ' ἀντίκρισε μοῦ ψιθύρισε
τόσο γλυκά:

— Ω! μπαμπά μου... καλέ μου μπαμπά... τραγοῦδισέ μου λοιπὸν
λιγάκι... Νανούρισέ με... Νᾶξερὲς πόσο καλὸ θὰ μοῦ κἀνῃς!...

Ὅταν ἄκουσα τὰ λόγια αὐτά, ἄθελα τὰ χεῖλη μου ἄρχισαν νὰ σι-
γοτραγουδοῦν τὸ παλιὸ ἐκεῖνο, τὸ ἀγαπημένο μου τραγοῦδι... καὶ τὴ
νανούρισα, τὴν νανούρισα γλυκά...πολὺ γλυκά...

Καὶ τώρα σιωπῆ... ταμουδιά... Ἄς φύγομε ἀμέσως σιγά, προ-
σεχτικὰ...γιατὶ μοῦ φαίνεται πὼς ἡ κορούλα μας κοιμᾶται...